

Lech Krzyżanowski

---

10 lat działalności PP PKZ w Związku Radzieckim : wystawa w Moskwie

---

Ochrona Zabytków 42/1 (164), 102-103

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

kultury jest możliwa oraz że jej pełna efektywność wymaga:

1. Uznania, że nakłady ponoszone na remonty i konserwację zabytków nie są inwestycjami – lecz środkami przeznaczanymi na użytkowe uzdatnianie istniejącej substancji budowlanej, służącymi pomnażaniu majątku trwałego Państwa, czemu odpowiadać powinno przywrócenie wszystkich mechanizmów sprzyjających opłacalności dokonywania remontów, a przede wszystkim zastosowania ulg w podatku dochodowym z tytułu ponoszonych przez jednostki gospodarcze nakładów finansowych na ochronę zabytków.

2. Prawnego uporządkowania stanu własności zabytków oraz ujęcia ich w wykazach środków trwałych jednostek gospodarczych jak też konsekwentnego egzekwowania przestrzegania przez właścicieli i użytkowników przepisów ustawy z dnia 15 lutego 1962 roku o ochronie dóbr kultury i o muzeach i aktów wykonawczych do tej ustawy, dotyczących w szczególności obowiązku zabezpieczania przed zniszczeniem, uszkodzeniem i dewastacją zabytków nieruchomości.

W odniesieniu do właścicieli i użytkowników zabytków nieruchomości nie przestępowanych w.w. przepisów, a w konsekwencji doprowadzających do zniszczenia, uszkodzenia lub dewastacji tych zabytków – wnioskowanie do właściwych organów ścigania o wyciągnięcie konsekwencji karno-administracyjnych i karnych w stosunku do osób odpowiedzialnych.

3. Wdrożenie elastycznych przepisów finansowo-prawnych likwidujących bariery hamujące inicjatywy w podejmo-

waniu remontów. Przepisy takie powinny umożliwić wszystkim państwowym jednostkom gospodarczym – w tym głównie gospodarki rolnej – angażowanie również środków własnych obok niepełnych dotacji refundacyjnych przyznawanych z resortów.

4. Wprowadzenie rozwiązań podatkowych preferujących pracochłonność przed materiałochłonnością w odniesieniu do wykonawców prac remontowo-konserwatorskich przy obiektach zabytkowych.

5. Stwarzanie – sprzyjających restytucji tradycyjnych rzemiosł budowlanych – ułatwień organizacyjno-finansowych wspomagających zaspokajanie lokalnych potrzeb remontowych przez miejscowe warsztaty, które najkorzystniej wykonują prace remontowe przy zabytkach.

6. Podjęcia decyzji usprawniających efektywnie oszczędne wydatkowanie środków na ochronę zabytków między innymi poprzez rezygnację z wymogu pośrednictwa jednostek gospodarczych przy powierzaniu zleceń na konserwację obiektów ruchomych oraz zniesienia limitowania i kwalifikowania według siatki płac określonej w taryfikatorach, wynagrodzeń osobowych w biurach dokumentacji i muzeach.

7. Przywrócenia należytej kompetencyjnej rangi służbom planistycznym, urbanistycznym i architektonicznym odpowiedzialnym za prawidłowe kreowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz egzekwowanie przepisów prawa budowlanego. Należy konsekwentnie przestrzegać wymogu, aby opracowania tzw. rewaloryzacji były poprzedzane sporządzeniem miej-

scowych szczegółowych planów zagospodarowania przestrzennego.

8. Jednoznaczne określenie statusu kompetencyjnego wojewódzkich konserwatorów zabytków jako terenowych organów administracji państwowej o właściwości szczególnej stopnia wojewódzkiego z zapewnieniem faktycznych możliwości wykonywania obowiązków wynikających z ustawowych wymogów.

9. Uspołecznienia problematyki ochrony dóbr kultury poprzez intensyfikację działań propagandowych w środkach masowego przekazu uwzględniających godne naśladowania wzorce sytuacyjne i osobowe.

Uczestnicy konferencji uważają, że proces reformowania gospodarki stwarza szczególnie korzystną szansę dla koniecznego usprawnienia systemu ochrony zabytków. Osiągnięcie zamierzonych celów w tym względzie zależne jest od polityki finansowej państwa, która w spójnym systemie funkcjonowania podmiotów gospodarczych powinna promować wszelkie formy pomnażania majątku trwałego przy jednoczesnym represjonowaniu wszelkich objawów marnotrawstwa i niegospodarności. W takiej polityce należy upatrywać najbardziej skutecznego instrumentu sprzyjającego ochronie dóbr kultury. Słuszność takiej wykładni potwierdził realizowany program konferencji.

Niniejszą uchwałę powierza się Generalnemu Konserwatorowi Zabytków w celu przekazania właściwym organom, instytucjom i urzędem.

**WOJEWÓDZCY I MIEJSCY KONSERWATORZY
ZABYTKÓW
UCZESTNICY OGÓLNOPOLSKIEJ KONFERENCJI
RYDZYNA 88**

MIĘDZYNARODOWY WARSZTAT KONSERWACJI KAMIENIA

W dniach 10–20 lipca 1988 r. w Toruniu zorganizowany został Międzynarodowy Warsztat Konserwacji Kamienia. Spotkanie odbyło się w ramach działań szkoleniowych Grupy Roboczej Krajów Socjalistycznych ds. Konserwacji Zabytków i Muzealiów, a realizowała je Pracownia Konserwacji Kamienia i Metalu toruńskiego oddziału PP PKZ. Jego celem było zapoznanie konserwatorów dzieł sztuki z zaprzyjaźnionych państw socjalistycznych – Bułgarii, Czechosłowacji, NRD, Węgier i ZSRR – ze specyfiką konserwacji kamiennych obiektów, z problematyką konserwacji kamienia w Polsce.

Dziewięciu zagranicznych uczestników włączonych zostało do zespołów konserwacji kamienia toruńskiej Pracowni Konserwacji Kamienia i Metalu, w ra-

mach których samodzielnie wykonywali prace konserwatorskie pod bezpośrednim nadzorem i opieką kierowników zespołów. Z uwagi na krótki czas trwania spotkania – 7 dni roboczych – organizatorzy przygotowali wcześniej obiekty z piaskowca i marmuru – w taki sposób, by nie naruszając zasad technologicznych przeprowadzać każdego dnia jeden zabieg ze standardowego programu konserwacji kamienia. W ten sposób uczestnicy mogli samodzielnie wykonywać zabiegi – usuwanie nawarstwień, eliminowanie żywotności mikroorganizmów, dezynfekcję, odświeżanie, strukturalne wzmocnienie, scalenie kolorystyczne i hydrofobizację. Przeprowadzony program prac warsztatowych spotkał się z dużym zainteresowaniem ze strony uczestników.

Poza pracą w Pracowni Konserwacji Kamienia i Metalu program obejmował również zwiedzanie i poznanie działalności pozostałych pracowni specjalistycznych toruńskiego oddziału PP PKZ oraz wizytę w Instytucie Konserwatorstwa i Zabytkoznawstwa Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu. Dni wolne od pracy goście poświęcili na zwiedzanie Torunia i okolic, ze szczególnym uwzględnieniem obiektów konserwowanych przez pracownię. Na zakończenie spotkania zorganizowano ognisko nad jeziorem, podczas którego w serdecznej atmosferze – uczestnicy i organizatorzy wzajemnie podziękowali sobie za wspólną pracę i mile spędzili czas. Goście otrzymali dyplomy uczestnictwa.

Sambor Gawiński

10 LAT DZIAŁALNOŚCI PP PKZ W ZWIĄZKU RADZIECKIM. WYSTAWA W MOSKWIE

W dniu 8 września 1988 r. w przestronnej sali wystawowej Centralnego Domu Architekta w Moskwie otwarto wystawę podsumowującą dorobek PP Pracowni Konserwacji Zabytków w Związku Radzieckim. Ze strony gospodarzy organizatorami byli: Zarząd

Związku Architektów ZSRR, Przedsiębiorstwo Państwowe Pracownia Konserwacji Zabytków i Centralny Dom Architekta, ze strony polskiej – Ośrodek Informacji Konserwatorskiej Zarządu PP PKZ.

Autorem udanej pod względem pla-

stycznym i merytorycznym wystawy był Mirosław Różański. Spośród wszystkich, wystaw organizowanych w ZSRR (w Tallinie, Rydze, Mińsku i poprzedniej w Moskwie) ta była najbardziej reprezentatywna.

Fragment wystawy w Moskwie (fot. W. Najder)

Dziesięcioletni dorobek polskich konserwatorów to kilkadziesiąt udanych realizacji w Tallinie, Rydze, Wilnie, prace badawcze i projektowe, prowadzone w tych miastach oraz w Moskwie, prace restauratorskie w kilkudziesięciu budynkach historycznych, prace konserwatorskie przy stropach malowanych, portalach, epitafiach. Dokonania w Tallinie zostały opublikowane w bogato ilustrowanym wydawnictwie *Udział Pracowni Konserwacji Zabytków w utrwalaniu historycznych zabytków Tallina* (Warszawa 1988, oprac. Józef Pilch – wersja rosyjska; wersje angielska, niemiecka, francuska i polska w druku).

Wystawa przedstawiła nie tylko dorobek na terenie republik radzieckich, lecz także w innych krajach RWPG oraz na świecie. Wielka mapa świata ukazująca prace PKZ na czterech kontynentach wywołała duże wrażenie. Kolorowy folder wydany z okazji wystawy moskiewskiej uzupełniał informacje zawarte na planszach. Oprócz plansz fotograficznych przedstawiono także projekty, makiety, wyroby rzemiosła artystycznego wykonane w zakładach PKZ. Scharakteryzowano także

interdyscyplinarne działania przedsiębiorstwa oraz zaprezentowano działalność zagranicznych misji i najważniejsze prace na terenie kraju. Godny podkreślenia jest fakt oddania wszystkich prac na terenie ZSRR w terminach umownych, a także i to, że zgodnie z zasadami każdy z protokołów odbioru zawierał ocenę jakości przyjętych prac. Wszystkie one uzyskały ocenę bardzo dobrą, poza kilkoma wyjątkami, gdzie komisja specjalistów uznała za wskazane wpisać ocenę celującą.

Czytelnika krajowego może taki stan prac eksportowych PKZ zaskoczyć czy nawet zdenerwować biorąc pod uwagę oceny, które pojawiają się w prasie krajowej czy w dyskusjach fachowców. Wypada zatem zaznaczyć, że w liczącym się stopniu ów rzeczywiście bardzo dobry rezultat prac jest wynikiem znakomitej współpracy z inwestorem. Przyjmuje on na siebie dostawę podstawowych materiałów i sprzętu, paliw. Zapewnia dobre warunki hotelowe, stołówki itp. Zespoły konserwatorsko-badawcze mogą zatem skupić swoje siły na realizacji zadań. Także inspekcja inwestorska i merytoryczna ze stro-

ny lokalnych władz konserwatorskich ma charakter ciągły. Zarówno organizacje inwestorskie, jak i władze konserwatorskie stawiają wysokie wymagania, a że towarzyszy im harmonijna współpraca w dziedzinie dostaw – rezultaty mówią same za siebie.

Nic dziwnego, że stale rozwija się wymiana bezdewizowa, a otwarcie wystawy stworzyło okazję do rozpoczęcia rozmów w sprawie dalszego jej rozwijania – organizowanie seminariów i sympozjów dwustronnych. Rozpoczęto rozmowy w sprawie wspólnych szkoleń fachowców. Dodać należy, że na otwarcie wystawy przybyli wybitni fachowcy z Moskwy, przedstawiciele ministerstw itp., a telewizja radziecka i radio umieściły reportaże w swoich pierwszych programach.

Drugie dziesięciolecie współpracy zapowiada się jeszcze bardziej interesująco – trwają rozmowy w sprawie rozszerzenia zakresu prac PKZ, także utworzenia mieszanych przedsiębiorstw konserwatorskich na terenie republik radzieckich.

Lech Krzyżanowski